

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

Зозуля С. М.

*кандидат історичних наук,
заступник директора з наукової роботи
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
м. Київ, Україна*

Нині, коли стратегічний курс України на інтеграцію в європейський простір та світове співтовариство є особливо актуальним, важливим поступом для розвитку національного інформаційного простору є впровадження інновацій у діяльність сучасних освітянських бібліотек. На початку ХХІ століття істотно змінилися вимоги до бібліотек, які, відповідаючи на виклики часу, активно трансформуються.

Важливе значення для інноваційного розвитку бібліотек, модернізації науково-інформаційної діяльності, мають наукові дослідження, в яких проаналізовано, вивчено й узагальнено різноманітні аспекти трансформаційних процесів бібліотек із урахуванням європейського досвіду. Останнім часом в Україні з'явилися комплексні кваліфікаційні наукові праці, монографічні розвідки, статті. Предметом їх досліджень стали проблеми бібліотечних трансформацій (О. В. Воскобойнікова-Гузева, В. М. Горовий, Т. Ю. Гранчак, М. С. Слободяник), створення електронних бібліотек, формування електронних галузевих інформаційних ресурсів та упровадження електронних інформаційних технологій (Н. В. Вараксіна, Н. С. Вітушко, В. М. Горовий, Л. І. Костенко, М. Н. Цивін), трансформації компетентнісних характеристик працівників бібліотечно-інформаційної сфери (І. В. Захарова, С. М. Зозуля, Л. М. Петренко), актуаліза-

ції аналітичної діяльності бібліотек та підготовки інформаційно-аналітичної продукції (В. В. Бондаренко, І. Г. Вишнеvsька, Н. С. Вітушко, С. М. Зозуля, О. М. Кобелев, В. Е. Пальчук, Л. А. Чуприна) тощо.

Реалізуючи дослідницьку діяльність у розрізі зазначеної теми, в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (м. Київ) упроваджено результати науково-дослідної роботи «Модернізація науково-інформаційної діяльності провідних книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України» (2015-2016 рр., науковий керівник – канд. іст. наук С. М. Зозуля). Зокрема запропоновано такі шляхи інноваційного розвитку освітянських бібліотек України: 1) модернізація технологічної інфраструктури книгозбірень із метою забезпечення повнішого інформування користувачів та надання послуг (у т.ч. цифрових інформаційних послуг, інтерактивних, персоналізованих та диференційованих послуг); 2) оптимізація бібліографічної, реферативної та інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у розрізі міжбібліотечної кооперації та комунікації; 3) проведення бібліометричних досліджень із використанням статистичних методів вивчення потоків наукових документів (книг, періодичних видань тощо); 4) застосування інноваційних тренінгових технологій у професійній підготовці та перепідготовці фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, що розвиватиме комунікативну компетентність, креативне мислення, формуватиме навички самостійного прийняття рішень; 5) інтегрування бібліотек в європейську інфраструктуру та посилення їхньої ролі в реалізації національної інформаційної й освітньої політики; 6) актуалізація уваги відповідних управлінських органів держави, наукової громадськості на важливості розроблення урядової програми щодо розвитку бібліотеки як інформаційного центру й формування престижу бібліотечної професії [2].

Одним із інноваційних напрямів розвитку сучасних бібліотек є актуалізація аналітичної діяльності. Тому в межах зазначеної НДР було розроблено модель інформаційно-аналітичного супроводу науки й освіти, що передбачає: 1) поточний моніторинг ЗМІ, Інтернет-ресурсів, фахової наукової періодики з актуальних проблем науки й освіти; 2) моніторинг конфліктних, кризових, проблемних ситуацій; 3) аналіз сучасного стану освітньої галузі, обґрунтування стратегічних планів і програм за допомогою інформаційних моделей; 4) перспективне планування, збір інформації про події, що передбачаються найближчим часом; 5) взаємодія з інформаційно-аналітичними центрами в країні та галузевими органами управління [3, с. 17-25].

Упровадження інновацій у бібліотечну діяльність стимулювало підвищення вимог до кваліфікаційних характеристик працівників бібліотечно-інформаційної сфери від яких нині очікується володіння засобами інформаційно-комунікаційних технологій, розвиненість аналітичного мислення, уміння синтезувати та інтегрувати нову інформацію, здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються, уміння встановлювати та підтримувати необхідні контакти, взаємодіяти в соціумі, що передбачає наявність комунікативних компетентностей, володіння галузевою термінологічною лексикою на належному професійному рівні; орієнтованість на позитивний результат тощо [1, с. 152; 4].

Подальшу перспективу досліджень у зазначеному напрямі вбачаємо в здійсненні поглибленого аналізу трансформаційних процесів бібліотечно-інформаційної сфери в Україні в контексті аналогічних змін у Європі, актуалізації уваги відповідних управлінських органів та наукової громадськості на важливості розроблення державної програми щодо розвитку бібліотеки як ін-

формаційного центру й формування престижу бібліотечної професії, що сприятиме їх інноваційному розвитку під впливом євроінтеграційних та глобалізаційних процесів.

Література:

1. Зозуля С. М. Професійна компетентність: дослідження сутності поняття в контексті бібліотечної професіології / С. М. Зозуля // Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі : матеріали ІІ Всеукраїнської наук.-практ. конф. (14–15 березня 2013 року, м. Луганськ) / ред. кол.: Ж. В. Марфіна, О. В. Бикова, К. А. Зладюжкіна. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2013. – С. 144–153.
2. Зозуля С. М. Формування термінологічної компетентності бібліотечних фахівців у контексті інноваційного розвитку галузевої освіти / С. М. Зозуля // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [редкол.: Т. І. Ківшар (голова), П. І. Рогова (заст. голови), та ін.]. – К. : Нілан-ЛТД, 2012. – С. 254–262.
3. Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек України : практ. посіб. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [автори: Зозуля С. М., Зайченко Н. І., Горак В. В., Рабаданова Л. В., Самчук Л. І., Букшина Т. Ф., Вербова В. В., Горбенко Н. А., Кропачева Н. М., Лога Т. В., Демида Є. Ф. ; наук. ред. Зозуля С. М. ; бібліогр. ред. Самчук Л. І. ; літ. ред. Редько-Шпак Л. В. – Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2016. – 287 с.
4. The Definition and Selection of Key Competencies. Executive Summary [Визначення та поняття ключових компетенцій. Резюме]. – [Electronic resource]. – Electronic data. – www.deseco.admin.ch/bfs/deseco/en/index/02.parsys.43469.downloadList.2296.DownloadFile.tmp/2005.dskcexecutive.summary.en.pdf. – Name from a screen.